

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Sisältöä opiskelijajäsenyyteen!

Opiskelijajäsenen siirtymävaiheen tukeminen
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:ssä.

Helena Änäs

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö (210 op)

Marraskuu / 2013

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Helena Änäs	Sivumäärä 37
Työn nimi Sisältöä opiskelijajäsenyyteen! Opiskelijajäsenen siirtymävaiheen tukeminen Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:ssä.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Reijo Viitanen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry	
Tiivistelmä <p>Työmarkkinoiden ja järjestöaktiivisuuden muuttuessa yhä epävarmemmaksi, tulee ammattiliittojen toiminnan vastata palkansaajien tarpeisiin. Nuorten kiinnostus ammattiyhdistystoimintaa kohtaan ja kiinnostuksen kanavoituminen konkreettisiksi toimiksi on tärkeää ammattiliittojen tulevaisuuden kannalta. Yleisesti ottaen nuoret suhtautuvat hyvin positiivisesti ammattiyhdistysliikkeeseen, mutta se ei suuntaudu jäsenyyteen ja jäsenkiinnittymiseen. Ammattiliittojen jäsenpohjan ikääntyessä, ammattiliittojen tulevaisuuden kannalta on tärkeää panostaa nuoriin ja opiskelijajäseniin.</p> <p>Opinnäytetyön tehtävänä on tarkastella Julkisten ja hyvinvointialojen liiton JHL:n opiskelijajäsenen siirtymävaihetta maksavaksi jäseneksi: Mitkä tekijät vaikuttavat jäsenyyden jatkamiseen? Mitä motivaatiotekijöitä opiskelijoilla on ammattiliiton suhteen? Mitä opiskelijajäsenet odottavat ja toivovat ammattiliittoa? Tarkoituksena on tuottaa avauksia sekä näkemyksiä JHL:n opiskelijajäsenyyden kehittämiseksi niin, että se tukisi jäsenyyden jatkamista opiskelijan valmistuttua. Aihe on erittäin ajankohtainen JHL:ssä ja muissa ammattiliitoissa. JHL:n opiskelijajäsenistä noin 20 prosenttia jatkaa liiton jäsenyyttä valmistuttuaan. Opinnäytetyön tilaaja on Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry.</p> <p>Opinnäytetyön aineistoa kerättiin JHL:n valmistumassa olevien opiskelijajäsenten ryhmähaastattelulla ja muutaman vuoden sisällä valmistuneiden jäsenten yksilöhaastattelulla. Opinnäytetyön keskeinen kysymys on: Kuinka Julkisten ja hyvinvointialojen liitto voi tukea siirtymävaiheessa olevaa opiskelijajäsentä jäsenyyden jatkamisessa? Kysymykseen ei ole suoraa selkeää vastausta, vaan siihen liittyviä tekijöitä voidaan tarkastella haastattelujen ja teorian valossa.</p> <p>Konkreettisten tukimuotojen (kirje, sähköposti, puhelinsoitto ja tekstiviesti) lisäksi jäsenyyden jatkamista edesauttaa jäsenkiinnittyneisyys. Kiinnittyneisyyttä voidaan tukea tuomalla enemmän sisältöä jäsenyyteen. Opiskelijajäseniä tulee saattaa lähemmäksi alueellista toimintaa jo opiskeluaikana, jotta valmistuttua hänellä on valmiit kontaktit, verkostot ja osallisuuden tunne alueelliseen toimintaan. Muut kehittämistoimenpiteet kohdistuivat markkinointiin, osallistumisen muotojen kehittämiseen, mahdollisuuteen kehittää ammatti-identiteettiä ja yhden (1) työntekijän täysipäiväiseen panostamiseen opiskelija- ja nuorisotoimintaan. Oleellisinta on kuitenkin se, että opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus osallistua alueellisella tasolla toimintaan.</p>	
Asiasanat opiskelijat, nuoret, ammattiliitot, kansalaistoiminta, osallistuminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
The Degree Programme in Civic Activities and
Youth Work

ABSTRACT

Author Helena Änäs	Number of Pages 37
Title Content to the student membership! Supporting the student members' transition phase in The Trade Union for the Public and Welfare Sectors JHL.	
Supervisor(s) Reijo Viitanen	
Subscriber and/or Mentor The Trade Union for the Public and Welfare Sectors JHL	
<p>Abstract</p> <p>As labor market and organizational activity become more uncertain, the operation of trade unions must correspond to employees' needs. The interest of youth towards union activity and channeling that interest into concrete actions are important issues concerning the future of trade unions. Generally the youth have a very positive attitude towards the trade union movement, but does not target membership or attachment. While trade union members keep aging, it is essential to invest in young members and student members for the future of these unions.</p> <p>The purpose of the thesis is to examine the transition of a student member of The Trade Union for the Public and Welfare Sectors (Julkisten ja hyvinvointialojen liitto, JHL) into a paying member: What factors affect the continuation of a membership? What motivational factors does a student have regarding a trade union? What do student members expect of a trade union? The aim is to produce initiations and aspects of developing JHL's student membership so that it would support continuing the membership after the student graduates. This topic is current at JHL and other trade unions. 20 per cent of JHL student members stay union members after graduating. The thesis was mandated by of the Trade union for the public and welfare sectors.</p> <p>The material for this thesis was compiled through group interviews of student members and individual interviews of members who had graduated during the last few years. The crucial question of the thesis is: How can JHL sustain a student member in transition in continuing their membership? This question does not have a straight and explicit answer, but circumstances concerning it can be regarded in the light of the interviews and theoretical knowledge.</p> <p>Besides tangible forms of support (letter, e-mail, phone call and text message) attachment furthers continuing the membership. Attachment can be supported by bringing more content into the membership. Student members should be brought closer to regional activity while studying, so that when they graduate, they have contacts, networks and sense of participation in regional operations. Other development measures concern marketing, improving forms of participating, the possibility to develop occupational identity and investing one (1) employee full-time into student and youth operations. The fundamental issue is providing students with the possibility to take part in regional activities.</p>	
Keywords students, youth, trade unions, civic activities, participation	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖELÄMÄN HAASTEET JA NUORTEN AJATUKSIA TYÖELÄMÄSTÄ	6
3 KANSALAISTOIMINTA	8
3.1 Ammattiliitot	11
3.2 Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL	12
3.3 Opiskelijat ja nuoret ammattiliitossa	13
4 NUORTEN YHTEISKUNNALLINEN OSALLISTUMINEN	16
4.1 Nuorten suhde politiikkaan	16
4.2 Nuorten järjestökiinnittyneisyys	18
4.3 Nuorten järjestökiinnittyneisyys ammattiliitoissa	19
5 OPINNÄYTETYÖ	21
5.1 Aineistonhankinta	21
5.2 Aineiston analyysi	23
6 HAASTATTELUJEN TULOKSET	23
6.1 Opiskelijoiden ja JHL:n kohtaaminen	24
6.2 Opiskelijoiden odotukset ja toiveet	26
6.3 Toimintaan mukaan	27
6.4 Kontakti ja tuki siirtymävaiheessa	28
6.5 Muita asioita	29
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	30
7.1 Markkinointi	31
7.2 Jäsenkiinnittymisen tukeminen	32
7.3 Vapaaehtoistoiminta	33
LÄHTEET	35

1 JOHDANTO

Työmarkkinoiden ja järjestöaktiivisuuden muutoksessa myös ammattiliittojen tulee kehittyä ja vastata etenkin nuorten palkansaajien ja opiskelijoiden tarpeisiin. Suurin osa ammattiliittojen opiskelijajäsenistä päättää jäsenyytensä valmistumisvaiheessa, kun siirrytään varsinaiseksi jäseneksi ja ryhdytään maksamaan jäsenmaksua. Juuri tässä vaiheessa ammattiliiton jäsenyys on oleellisen tärkeä.

Työelämän monimuotoistuesssa ja koostuessa entistä enemmän pirstaleisimmista, määräaikaisista pätkätöistä, on ammattiliitoilla edelleen paikkansa yhteiskunnassa. Ammattiliitoilla on tehtävää etenkin nuorten saralla epävarmassa työelämässä. Määräaikaiset työsuhteet ovat yleisiä juuri nuorten keskuudessa. Kuitenkaan ammattiliittojen pitkäaikaiset ja vanhat rakenteet eivät kiinnosta ja tavoita nuoria vaikka he teoriassa ymmärtävät liittojen tärkeyden. Vanhakantaisen ammattiyhdistyksen ajatusmaailma on katoamassa ja sen näkyvyys on heikentymässä. Nuorelle sukupolvelle ei ole päivänselvää, mitä ammattiyhdistysliike on Suomessa vuosian saatossa saavuttanut.

Opinnäytetyössä käsitellään Julkisten ja hyvinvointialojen ammattiliitto JHL:n opiskelijajäsenen siirtymävaihetta maksavaksi jäseneksi. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda avauksia opiskelijajäsenyyden ja samalla nuorten toiminnan kehittämiseen ammattiliitossa. Opinnäytetyön tilaaja on Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen JHL:ssa ja muissakin ammattiliitoissa. Vain noin 20 prosenttia opiskelijajäsenistä jatkaa JHL:n jäsenyyttään valmistuttuaan. Suurin osa jäsenyytensä päättävistä opiskelijajäsenistä irtautuu liitosta juuri valmistumisen kynnyksellä.

Liitossa on ryhdytty miettimään, mitkä tekijät voisivat edesauttaa jäsenyyden jatkamista. Asia on erittäin mielenkiintoinen ammattiyhdistysliikkeen muutosvaiheessa ja se antaa arvokasta tietoa liiton kehittymisen kannalta.

Opinnäytetyön ydinkysymys on: Kuinka Julkisten ja hyvinvointialojen liitto voi tukea siirtymävaiheessa olevaa opiskelijajäsentä jäsenyyden jatkamisessa?

Lisäksi opinnäytetyö tarkastelee seuraavia aiheita:

- Mitä motivaatiotekijöitä opiskelijoilla on ammattiliiton suhteen?
- Mitä opiskelijajäsenet odottavat ja toivovat ammattiliitolta?
- Mitkä tekijät vaikuttavat jäsenyyden jatkamiseen?

2 TYÖELÄMÄN HAASTEET JA NUORTEN AJATUKSIA TYÖELÄMÄSTÄ

Työelämän haasteet ja nuorten ajatukset ovat oleellisia asioista tarkastellessa nuorten jäsenkiinnittyneisyyttä ammattiliittoihin. Ammattiliittojen toiminta on ollut perusteltua työelämän epävarmuustekijöiden takia. Mikäli nuoret kokisivat työelämän turvalliseksi, luotettavaksi ja helposti työllistäväksi ympäristöksi, ei näin ollen ammattiliittojen jäsenyyskään olisi perusteltua. Tilastot eivät kuitenkaan puolla kyseistä väitettä. Mistä siis johtuu nuorten vähäinen kiinnostus ammattiyhdistystoimintaa kohtaan?

Siirtyminen työelämään on todettu olevan entistä epävarmempaa, johtuen työmarkkinoiden luonteen muutoksesta. Vakituksista virkasuhteista ja pitkestä, yhdessä yrityksessä tehdyistä työurista on siirrytty lyhytkestoisiin, määräaikaisiin ja projektinomaisiin työsuhteisiin. Mitä koulutetumpi henkilö on, sitä epävarmemmille työmarkkinoiden vesille hän on uimassa. Nykyään korkeakoulutus ja hyvät arvosanat eivät luo varmuutta saada vastaavan tasoista työpaikkaa. Nuorissa nämä asiat herättävät huolta epävarmasta ammatista. Pätkätöiden maailmassa on vaikea saada koulutusta vastaava työtä. Työelämään osallistutaan koulutuksen, harrastusten ja työttömyyden välissä. Työelämän turvattomuus ja epävarmuus saattavat aiheuttaa sen, että ihmisillä ei ole enää työstä saatua perusturvallisuutta, joka mahdollistaisi oman elämän pitkäjänteisen suunnittelun. (Jokisaari 2005, 69; Paajanen 2012b, 36.)

Vuonna 2012 15–24-vuotiaiden nuorien työttömyysaste oli 19,0 prosenttia. Se oli laskenut 1,1 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Työttömien nuorten osuus oli noin kolmannes kaikista työttömistä. Osa-aikatyön ja vuokratyön te-

keminen on yleisintä nuorten työntekijöiden keskuudessa. Vuonna 2012 osa-aikatyötä teki 15–24-vuotiaista palkansaajista peräti 39 prosenttia. Viisi (5) prosenttia nuorista teki vuokratyötä. (Tilastokeskus 2013, 9, 13–14.)

Y-sukupolveksi kutsutaan vuosina 1977–1990 syntyneitä, eli tällä hetkellä 23–36-vuotiaita. Ikä vaihtelee hieman eri määritelmien mukaan. Y-sukupolven edustajalle on ominaista tiedon nopea saanti, joka peilautuu myös heidän työelämäodotuksiinsa. Päätökset tulisi tehdä nopeasti ja asioihin tulee reagoida välittömästi. Jos työpaikka ei vastaa odotuksia, niin työpaikkaa voi vaihtaa ongelmitta. Kuitenkin jos Y-sukupolven edustaja on jo kiinnittynyt työpaikkaansa, hän pyrkii kehittämään toimintaa vaikuttamalla työpaikan sisällä. Y-sukupolvelle on ominaista vanhojen työtapojen kyseenalaistaminen. Y-sukupolvi näkee tärkeänä, että tehtävällä työllä on merkitystä ja työssä tulee viihtyä. (Paloheimo-Koskipää 2010.)

Nuorten ajatuksia työelämästä on muodostettu nuorisobarometrin 2009 mukaan. Nuorten asenteet työtä kohtaan ovat pääasiassa positiivisia. Työn tekeminen nähdään myös tärkeänä, mutta ei kuitenkaan niin, että siitä saataisiin koko elämän tärkein sisältö. Nuoret haluavat sitoutua työpaikkaan, mutta rajalliseksi aikaa. Samassa työpaikassa ei haluta pysyä koko työuraa, vaan työpaikkoja halutaan kilpailuttaa taloudellisten ja sisällöllisten syiden vuoksi. Työnsaannin vaikeus mietityttää nuoria. Yli puolet nuorisobarometriin vastanneista piti työnsaantia vaikeana. Reilu kolmannes vastaajista kantoi huolta, mistä he saavat töitä tulevaisuudessa. Toisaalta vaikka kyseinen ryhmä on suurin, enemmistö ei silti ollut kovinkaan huolissaan työllistymisestään. (Myllyniemi 2009b, 106, 121.)

Taloudellisen tiedotustoimiston TAT:n Nuorten arvot ja elämä -tutkimuksessa käy ilmi samoja asioita kyseisen nuorisobarometrin kanssa. Melkein kaikki nuoret suhtautuvat työelämään myönteisesti. Kuitenkin yli puolet nuorista on vähintään jokseenkin huolissaan siitä, onko hänellä tulevaisuudessa töitä. Kolmas osa miehistä ja yli puolet naisista kokee työelämän pelottavana. Kummassakin sukupuolella vielä muutama prosentti enemmän pelkää saavansa potkut tulevaisuudessa. (Taloudellinen tutkimustoimisto 2009.) Kyseisistä tuloksista voi päätellä, että nuoret kokevat työelämän positiivisena ja samalla hieman pelotta-

vana asiana opiskelujen jälkeen. Useita nuoria kuitenkin arveluttaa ja huolestuttaa se, löytyykö valmistuttua töitä tai onko töitä ylipäättään tulevaisuudessa.

TAT:n Valmistu töihin -opiskelijakyselyssä kysyttiin opiskelijoiden ajatuksia siitä, minkälaista tukea he tarvitsevat työllistymiseen: tietoa työelämästä, työpaikoista ja työntekijän oikeuksista, sekä harjoittelupaikkoja ja mahdollisuus saada kokemusta ja käytännöntaitoja esimerkiksi ansioluettelon laatimiseen. Lisäksi opiskelijat kokivat, että koulutuksen tulisi olla kiinteämmin kytkettynä työelämään. (Taloudellinen tiedotustoimisto 2012.) Ammattikorkeakouluopiskelijoiden työelämäkyselyn mukaan opiskelijoiden tutuimmiksi työelämän käsitteiksi muodostui koeaika sekä määräaikainen ja toistaiseksi voimassa oleva työsopimus. Tuntemattomampia käsitteitä olivat puolestaan palkkausjärjestelmä, työttömyysturva ja vuokratyö. (Vanha-aho 2010.)

JHL jakaa työmarkkinatietoutta esimerkiksi kouluissa, liiton Motiivi-lehdessä, internetsivuilla ja tapahtumissa. Työmarkkinatiedottamisella ei pyritä markkinoimaan liiton jäsenyyttä, vaan nimenomaan tuomaan tietoutta muun muassa työehtosopimuksien sisällöstä, työntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista sekä työelämän käsitteistä. JHL käy säännöllisesti opettajien pyynnöistä pitämässä kyseisiä luentoja esimerkiksi ammattikouluissa ja -korkeakouluissa osana muuta kurssia.

3 KANSALAISTOIMINTA

”Kansalaistoiminta on henkilön julkinen toiminta yhteiskunnassa erilaisissa yhdistyksissä ynnä muissa.” (Suomisanakirja.fi 2013.) Aaro Harju (2003, 10) puolestaan määrittelee kansalaistoiminnan seuraavasti: ”Kansalaistoimintaa on ihmisen aktiivinen toiminta itsestä ulospäin, yhdessä toimiminen, yhteiseksi hyväksi.” Kansalaistoimintaa ei ole pelkästään osallistuminen järjestettyyn tilaisuuteen, vaan oman panoksen antaminen johonkin asiaan, konkreettisesti. Yhtälailä pelkkä yhdistyksen jäsenyys ei ole kansalaistoimintaa, vaikka se voi olla siinäkin yhdistyksen taloudellista tukemista. Pessin ja Oravasaaren (2010, 9) mukaan kansalaistoiminta on pääasiassa yhdistyksissä ja järjestöissä tehtävää

vapaaehtoistyötä. Vapaaehtoistoiminta määritellään usein siten, että se on omaehtoisesti tehtävää työtä, josta työn tekijä ei saa taloudellista korvausta. Vapaaehtoistoinnasta yleensä myös hyöttyy vapaaehtoisen perheen ja lähipiirin lisäksi ulkopuoliset osapuolet. Opinnäytetyössä käytetään määritelmiä vapaaehtoistyö ja vapaaehtoistoiminta samaa tarkoittavana asiana.

Määritelmiä yhdistys ja järjestö käytetään Suomessa rinnakkain. Yhdistys voidaan kuitenkin mieltää enemmän paikallisen tason toiminnaksi, kun taas järjestö viittaa valtakunnalliseen toimintaan. Liitto puolestaan on yhdistyksien muodostama valtakunnallinen kokonaisuus. (Harju 2003, 13) Kyseisessä opinnäytetyössä liitto tarkoittaa ammattiliittoa ja etenkin JHL:a. Yhdistyksellä kuvataan liiton paikallisyhdistyksiä.

Kansalaistoiminta on siis konkreettista toimintaa yhteisten asioiden ja päämäärien saavuttamiseksi pääasiassa vapaaehtoistoinnin keinoin. Kansalaistoiminta kytkeytyy olennaisesti näin myös ammattiyhdistystoimintaan. ”Ammattiyhdistysliikkeet ovat yhtä aikaa kansalaisjärjestöjä ja edunvalvontaorganisaatioita” (Kansanvalta 2006). Etenkin ammattiliittojen jäsenten alueellisesti ja paikallisesti tehtävä vapaaehtoistyö on kansalaistoimintaa parhaimmillaan. JHL:ssa vapaaehtoistoimintaa ovat esimerkiksi paikallisyhdistyksien, opiskelijayhdistyksen ja nuorisajaostojen toiminta.

Kansalaistoiminnan perusideana on ihmisen oma sisäinen into ja halu toimia ja osallistua. Kansalaistoimintaa ei voi perustaa pakkoon, vaateeseen tai kannusteisiin. Jokaisella ihmisellä on omat syynsä osallistua toimintaan ja antaa yhteiskunnan hyväksi oma ainutkertainen panoksensa. (Harju 2003, 39.) Nyky-yhteiskunnassa korostuu yhä enemmän yksilöllisempi ihmisen asema. Taus-tayhteisöt ovat vähenemässä määrin vaikuttamassa ihmisten päätöksentekoon. Toimintaan mukaan lähteminen on nuorten kohdalla hyvin itsenäinen päätös. Sosiaalisten kontaktien kannustuksella ei juurikaan koeta olevan merkitystä. (Kaunismaa 2001,79; Horelli, Sotkasiira & Haikola 2004,137.)

Yleisimpiä motivaatioita osallistua kansalaistoimintaan ovat kiinnostus, halu auttaa, oppia, tehdä hyvää ja vaikuttaa asioihin sekä saada kokemuksia, sisältöä elämään, vastapaino työlle, vaihtelua arkeen, osallistumisen tunnetta ja uusia

kokemuksia, velvollisuuden tunne ja sosiaaliset paineet (Harju 2003, 39–41). Horelli ym. (2004,137) näkevät tärkeimmäksi motivaatioksi toimintaa kohtaan vaikuttamisen halun. Lisäksi nuoret odottavat uusien taitojen oppimista sekä tarvetta tyydyttää nuorten tapahtumiin osallistumisen halua.

Kansalaistoimintaan osallistumisessa arvostetaan sitä, että kukin saa toimia omien ehtojensa ja arvojensa mukaisesti. Mukana voi olla, omien intressien puitteissa, niin paljon kuin haluaa, ehtii ja jaksaa. Kuitenkin niin, että ihmisellä on oma luontainen halu toimintaan – vapaaehtoisuus. Ihmisen kiinnostus toimintaan syntyy helposti, mutta miten into saadaan pysymään ja kanavoitumaan pitkäjänteiseen ja tulokselliseen toimintaan? Kansalaistoiminta, joka pitää sisällään mielekkyyttä, palkitsevuutta, tavoitteellisuutta, tärkeyttä, uusien asioiden oppimista ja joka tyydyttää vaikuttamisen halua, säilyttää osallistujan motivaation toimintaa kohtaan. Sen pitäisi myös sisältää osallistujalle elämyksiä. (Harju 2003, 41-42.) Tärkeimpiä asioita tavoitteellisen kansalaistoiminnan saavuttamiseksi on löytää yksilön omat kiinnostuksen kohteet ja motivaatiot sekä sovittaa ne yhteen yhdistyksen tarjoamien resurssien kanssa. (Jokisaari 2005, 72.)

Kansalaistoiminta tarvitsee osallistujan motivaation säilyttämiseksi neljää asiaa:

- Hyvä johtajuus, joka pitää sisällään toiminnan suunnittelua ja organisointia.
- Koulutus, eli uusien asioiden oppimista ja itsensä kehittämistä.
- Palkitseminen – Kiitos on vaikea muistaa.
- Iloa täytyy olla riittävästi, jotta työtä on mielekästä tehdä.

(Harju 2003, 42.)

Näiden kaikkien motivaatiota nostattavien asioiden paketoiminen yhdeksi kokonaisuudeksi ei ole aivan yksinkertaista. Se joka onnistuu haasteessa, pystyy tuottamaan elämyksellistä ja samalla sisällöllisesti palkitsevaa toimintaa osallistujille. Tällöin saadaan innostuneempia ja asialle paneutuneempia uusia aktiiveja, jotka antavat lisäarvoa omalle järjestötyölle ja auttavat kansalaistoiminnan kohteena olevan asian ajamista. Kansalaistoiminta tarvitsee onnistuakseen hyvää organisointia ja koordinoitua. Vapaaehtoiset eivät jaksaa kauan tuottaa tuloksellista toimintaa, ellei heihin panosteta organisaation puolelta riittävästi.

3.1 Ammattiliitot

Ammattiliitot ovat palkansaajien keskeisiä etujärjestöjä, jotka puolustavat ja parantavat työehtoja, työntekijöiden etuja, oikeuksia ja vaikutusmahdollisuuksia sekä tuovat työntekijöiden äänen kuuluviin. Ammattiliitot ovat olleet yhteiskunnallisesti merkittävässä roolissa, ja heidän äänillään on ollut painoarvoa neuvottelupöydissä. (Kaunismaa & Lind 2006, 20.) Ammatillisella järjestäytymisellä tarkoitetaan palkansaajien liittymistä oman ammattialansa ammatilliseen järjestöön, ammattiliittoon. Paajasen (2012b, 36) mukaan yksilöitymisen lisääntyminen yhteiskunnassa ja kansalaistoiminnassa on vaikuttanut myös suhtautumiseen ammattiliittojen jäsenyyteen. Asioiden merkitys määräytyy yksilöllisin perustein. Projektit ja hankkeet ovat vaikuttaneet siihen, ettei enää sitouduta pitkäjänteisesti yhdistyksiin.

2000-luvulla ei ole tapahtunut juurikaan suuria muutoksia palkansaajien järjestäytymisasteessa, poikkeuksena on vuonna 2012 tapahtunut pieni nousu. Kolmella neljänneksellä palkansaajista on ammattiyhdistysjäsenyys ja 14 prosenttia on lisäksi liittynyt työttömyyskassaan. Viimeisen kymmenen vuoden aikana työttömyyskassojen suosio on hieman kasvanut. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013.)

Nykypäivänä on unohdettu mitä ammattiyhdistysliike on aikanaan saanut aikaan. Nuorelle sukupolvelle ammattiyhdistysliikkeen saavuttamat etuudet ovat itsestään selviä yhteiskunnallisia normeja. Vanhakantaisesta ammattiyhdistysliikkeen hengestä on tullut katoava luonnonvara. Näin ollen ammattiliitot ovat hyvin riippuvaisia siitä, mitä uudet sukupolvet ajattelevat ammatillisesta järjestäytymisestä ja kanavoituvatko ajatukset konkreettisiksi teoiksi. Myös kansalaistoiminnan mahdolliset muutokset vaikuttavat ammattiliittojen toimintaan merkittävästi. Perinteisesti ammattiliittojen paikallisyhdistykset toimivat vapaaehtoistyön voimin. Mikäli kansalaistoimintaa ei saada ammattiliitoissa kanavoitua oikein, joudutaan tekemään suuria muutoksia.

3.2 Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL on Suomen ammattiliittojen keskusjärjestön SAK:n alainen ammattiliitto, johon kuuluu 21 ammattiliittoa. JHL on myös tällä hetkellä Suomen suurin ammattiliitto, jolla on jäseniä lähes 240 000. JHL:n jäseniä ovat valtion, kuntien, kuntaliittymien, seurakuntien, niiden liikelaitosten tai yhtiöiden, yleishyödyllisten yhteisöjen, julkiselle sektorille palveluita tuottavien yritysten tai yhteisöjen työntekijät ja kyseisten alojen opiskelijat. JHL on palkansaajajärjestönä neuvottelemassa yli 100 työ- ja virkaehtosopimusta. Ammattiliitto koostuu keskustoimistosta ja 11 aluetoimistosta halki Suomen. Aluetoimistojen alle kuuluu paikallisyhdistyksiä, joita on kaiken kaikkiaan lähes 700 kappaletta. Myös aluetoimistot järjestävät omaa toimintaa. Jokainen JHL:n jäsen kuuluu johonkin paikallisyhdistykseen. (JHL:n säännöt 2010; JHL 2013.)

Julkisten ja hyvinvointialojen opiskelijat ry, eli opiskelijayhdistys, on JHL:n alainen valtakunnallinen koko Suomen kattava yhdistys. Kyseinen yhdistys on ehdottomasti kaikkein suurin JHL:n alaisista yhdistyksistä. Siihen kuuluu noin 15 000 opiskelijajäsentä. Opiskelijayhdistyksen hallituksen koko määritellään sääntöjen puitteissa aina valintavuoden syyskokouksessa. Tällä hetkellä hallitukseen kuuluu 10 jäsentä. (JHL 2013.) JHL:n opiskelijajäsenyys on maksutonta ja se sisältää täydet jäsenoikeudet. Opiskelijajäsenet kuuluvat pääasiassa valtakunnalliseen opiskelijayhdistykseen. Joissain tapauksissa opiskelijajäseniä on ryhdytty liittämään oman alansa paikallisyhdistykseen jo opiskeluaikana, mikäli sellainen on luontevasti löydettävissä.

Nuorilla tarkoitetaan liiton kaikkia alle 30-vuotiaita jäseniä. Joissakin nuorisosaostoissa ja paikallisyhdistyksissä on yläikärajaa nostettu 32 tai 35 vuoteen, jotta taattaisiin toiminnan jatkuvuus – uusia nuoria toimijoita on ollut vaikea löytää. Aluetoimistojen alle kuuluu myös paikallinen nuorisosaostotoiminta, jonka tarkoituksena on tuottaa paikallista toimintaa valtakunnallisen nuorisotoiminnan tueksi. Nuorisosaostot toimivat tällä hetkellä vaihtelevasti ympäri Suomea aluetoimistojen tuella, ilman valtakunnallista koordinaointia. Loppuvuodesta 2013 käynnistetään liiton nuorisofoorumi, jonka tarkoituksena on kehittää liiton nuorisotoimintaa valtakunnallisesti kaikilla tasoilla.

3.3 Opiskelijat ja nuoret ammattiliitossa

Nuorten ja ammattiliittojen kohtaaminen voi tapahtua, kun ammattijärjestö menee tilaan, jossa on nuoria – tai päinvastoin. Tilalla tarkoitetaan oppilaitosta, työpaikkaa, järjestön toimistoa, puhelinkeskustelua tai vaikka internet-ympäristöä. (Kaunismaa ja Lind 2006, 29–30.) Pääasiassa JHL kohtaa opiskelijat koulutiedottamisen avulla. Koulutiedottamisella tarkoitetaan kouluilla järjestettävää infoa työmarkkinoista, ammattiyhdistystoiminnasta ja JHL:sta. Samalla opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus liittyä JHL:n jäseneksi. Lisäksi JHL:n opiskelijajäsenet kohdataan opiskelijoiden kohtaamispaikkojen lisäksi muun muassa liiton tapahtumissa, henkilökohtaisessa markkinoinnissa ja sosiaalisessa mediassa.

Ammattiliitto jää usein opiskelijajäsenellä tasolle, jossa konkreettisin aktiivisuus on jäsenkortin kantaminen lompakossa. Jäsenyyteen tarvittaisiin enemmän sisältöä, jotta myös kiinnittyminen kyseiseen ammattiliittoon voi syntyä. Opiskeluaikana saatetaan tosin olla useamman ammattiliiton jäsen. Tällöin opiskelija pystyy vertailemaan liittojen tarjontaa ja valitsemaan valmistuttuaan hänelle sopivimman. (Kaunismaa ja Lind 2006, 14–15.) JHL:n toiminta saattaa jäädä monelle opiskelijajäsenelle etäiseksi siitä syystä, että he eivät suoranaisesti kuulu liiton paikallisyhdistyksiin. Näin ollen nuori ei välttämättä löydä suoraa tietä opiskelijajäsenestä paikallisyhdistyksen jäseneksi, jolloin jäsenyys saattaa jäädä syntymättä kokonaan. (Paananen 2012a, 66.)

Ammattiliiton nuoret jäsenet ovat tärkeitä ammattiyhdistystoiminnan jatkuvuuden takaamiseksi. Opiskelijajäsenet ovat valmistuttuaan potentiaalisia liiton varsinaisia jäseniä. Tämän vuoksi heihin on panostettava jo opiskeluaikana ja keskityttävä löytämään keinoja jäsenyyden jatkamisen tukemiseen ja jäsenkiinnittelyneisyyteen. Päämäärään päästäisiin tuomalla ammattiliittojen toimintaa lähemmäksi opiskelijajäseniä. Näin liiton toimintaa on helppo lähestyä ja osallistuminen on luontevampaa.

Ammattiliitot mielletään työmaailmaan, jonka myötä liittojen varsinaisen jäsenyys koetaan usein ajankohtaiseksi vasta sitten, kun oman työtilanteen on koet-

tu vakautuneen. Tämä tilanne on harvalla edessä opiskelujen päätyttyä. Useat siirtyvät pätikätyömaailmaan. Opiskelumaailman ja työmaailman välissä on eräänlainen välivaihe, jolloin ei ole tiedossa selvää ammatillista kiinnittymistä. (Kaunismaa & Lind 2006, 15.) Kuitenkin juuri kyseisessä vaiheessa ammattiliitot olisivat tärkeässä roolissa. Pätikätyöt, nollatyösopimukset, laittomat irtisanomiset, huonot työolosuhteet ja maksamattomat palkat ovat muun muassa asioita, jotka koskettavat etenkin nuoria työmarkkinoille pyrkiviä.

Opiskelijajäsenet odottavat ammattiliitoilta tukea ammatillisuudelle ja ammatti-identiteetin kehittämiseksi. Työelämään siirtyminen nähdään epävarmana ja pelottavana asiana, jonka myötä monet varsinkin toisen asteen opiskelijat hakeutuvat jatkamaan opiskelua. Opiskelijat ovat kohtuullisen hyvin tietoisia työmarkkinoiden riskeistä: koulutusta vastaavan työn puuttuminen, työttömäksi jääminen ja katkonaiset työsuhteet. Kyseiset riskit ovat etenkin toiselta asteelta valmistuvien opiskelijoiden tulevaisuuden kuvia niillä aloilla, joilla ei ole työvoimaa. Tästä johtuen toisen asteen opiskelijat toivovat ammattiliitoilta pääasiallisesti turvaa. (Kaunismaa & Lind 2006, 14-15.)

Korkeakoulujen sekä työllistymisvarmempien alojen opiskelijat odottavat ammattiliitoilta roolia ammatillisen identiteetin kehittämisessä (Kaunismaa & Lind 2006, 14-15). JHL tarjoaa jäsenilleen ammatillisen identiteetin kehittämiseen esimerkiksi kursseja, koulutuksia ja ammatillisia opintopäiviä. Näissä tapahtumissa on mahdollista kehittää itseään omassa työssään ja verkostoitua alansa ammattilaisten kanssa. Opinnäytetyötä tehdessäni osallistuin JHL:n opiskelijoiden ja nuorten opintopäiville. Tapahtuma sai paljon positiivista palautetta kaikilta joiden kanssa keskustelin. Kyseisessä tapahtumassa oli tietoa, vapaa-aikaa ja virkistystä sopivassa määrin.

Ammattikorkeakouluopiskelijoille tehdyn työelämäkyselyn mukaan suurimmat ammattiliittoon kuulumisen syyt olivat jäsenpalvelut ja -edut, jäsenyyden tuoma turvallisuuden tunne elämässä, tiedonsaanti omista oikeuksista ja opiskelijajäsenyyden maksuttomuus. Jäsenyyden motivaatioita ei koettu olevan luottamusmiehen palvelut työpaikalla, mahdollisuus osallistua liiton toimintaan tai ammattiliiton järjestämät tapahtumat. Ei-jäsenien syy ammattiliittoon kuulumattomuudelle oli selvästi tiedonpuute: Ei tiedetä itselle oikeaa liittoa, ei tiedetä ai-

heesta mitään tai kukaan ei ole tarjonnut vastaajalle jäsenyyttä. (Vanha-aho 2010, 27–28.)

Mielestäni EI-jäsenten syyt ammattiliittoon kuulumattomuudelle olivat mielenkiintoisia. Tästä syystä haastattelin muutamaa tuttavaani, jotka ovat valmistuneet muutaman vuoden sisällä, siirtyneet työelämään ja eivätkä kuulu mihinkään ammattiliittoon. Kyseisistä haastatteluista kävi ilmi, että: ”olisi syytä varmaan kuulua ammattiliittoon, tai itse asiassa tiedän, että siihen pitäisi kuulua, mutta mihin niistä”. Ammattiliittojen eroja ei koettu helpoksi tunnistaa. Näin ollen itselle sopivaa ammattiliittoa ei tuntunut löytyvän opiskeluaikana tai valmistumisen kynnyksellä: ”Koululla pidetyissä infoissa ei tullut selvästi esille, miksi pitäisi liittyä juuri siihen ammattiliittoon. Tuli vain sellainen tunne, että ne yrittävät ostaa meitä.” Asia kuulostaa huolestuttavalta, jos ammattiliitot vain tuputtavat omaa jäsenyyttään, eivätkä niinkään perustele miksi ammattiliittoon kuuluminen on tärkeää. Negatiivisena asiana kyseiset EI-jäsenet kokivat myös, että ”kun tekee epäsäännöllisesti töitä eri paikkoihin, niin täytyy itse laskea ja maksaa palkasta ammattiliiton jäsenmaksu”.

Ammattiyhdistystoiminta on saanut alkunsa työmarkkinoiden epävarmuustekijöistä. Koska epävarmuustekijöitä ei koskaan pystytä täysin poistamaan, jää ammattiliitoille paljon tehtävää myös tulevaisuudessa. Ammattiyhdistystoiminnan uhkana on se, että monet nuoret eivät ole kiinnostuneita yhteiskunnallisista asioista sekä heidän kokemuksensa siitä etteivät he voi vaikuttaa päätöksentekoon. (Kaunismaa ja Lind 2006, 21-22.) Nuoret tietävät työelämän riskeistä ja epävarmuustekijöistä, mutta tieto ei kanavoidu ammattiyhdistystoimintaan asti. Riskit eivät ehkä tunnu todellisilta ennen kuin niihin törmää omakohtaisesti tai tuttavien kautta.

Ammattiliitoilla on halua ja varmasti myös tarvetta näkyä ja tukea opiskelijaa siirtymävaiheessa työelämään. Ammattiliittojen haaste on löytää näiden tavoitteiden toteuttamiseen sopivat toimintatavat. (Paajanen 2012b, 36.) Noin joka kymmenes nuorista ajattelee edes jokseenkin, ettei ammattiyhdistysliike ole Suomessa tarpeen (Taloudellinen tiedotustoimisto 2009). Tämä on erittäin positiivinen kuva nuorten ajatusmaailmasta ammattiyhdistysliikettä kohtaan. Melkein

kaikki ovat siis sitä mieltä, että ammattijärjestäytymiselle on paikkansa suomalaisessa yhteiskunnassa.

4 NUORTEN YHTEISKUNNALLINEN OSALLISTUMINEN

Nuorten yhteiskunnallinen aktiivisuus ja osallistuminen sekä sen kanavoituminen ammattiliittojen toimintaan on oleellista ammattiliittojen tulevaisuuden kannalta. Niin kuin jo aiemmin mainittiin, ammattiliitoissa on paljon toimintaa joka keskittyy kansalaistoiminnan piiriin. Yhteiskunnallisella osallistumisella tarkoitetaan muun muassa järjestötoimintaa, äänestämisestä, paikallista vaikuttamista, yhteydenottoja päätöksentekijöihin, mielipidekirjoituksia, adressin allekirjoittamista, mielenosoitukseen osallistumista ja internetin kautta osallistumista (Elo 2008, 90). Nuorten yhteiskunnallista osallistumista, suhdetta politiikkaan ja järjestökiinnittyneisyyttä etenkin ammattiliittoihin on syytä tarkastella ammattiliittojen tulevaisuutta ajatellen. Mikäli nuoret ja tulevaisuuden sukupolvet eivät ole kiinnostuneista yhteiskunnallisesta osallistumisesta ammattiliitoissa, on ammattiliittojen tulevaisuuden näkymät kyseenalaiset. Kyseiset asiat vaikuttavat vahvasti myös jäsenten kiinnittymiseen ammattiliittoihin. Osallistumalla ja vaikuttamalla jäsenyyteen saadaan enemmän sisältöä, joka edesauttaa jäsenkiinnittyneisyyttä.

4.1 Nuorten suhde politiikkaan

Nuorten 18-29 -vuotiaiden poliittinen kiinnostus on kääntynyt laskusuhdannekauden jälkeen kasvuun. Nuorisobarometrin 2012 mukaan nuoret ovat tällä hetkellä kiinnostuneempia politiikasta kuin koskaan aikaisemmin kyseisen seurannan aikana, jota on tehty vuodesta 1996. Nuorten kiinnostus politiikkaan kasvoi 2000-luvun alkuvuosiin asti jonka jälkeen tapahtui selkeä notkahdus. Vuonna 2008 ”ei lainkaan kiinnostuneiden” määrä oli suurempi kuin aiemmin. Suurimmat muutokset ovat tapahtuneet erittäin kiinnostuneiden kasvussa, joka on noussut seitsemän (7) prosenttiyksikköä vuodesta 2008, ja ”ei lainkaan kiinnos-

tuneiden” määrässä, joka on laskenut vuodesta 2008 yhdeksän (9) prosenttiyksikköä. (Myllyniemi 2012, 28-29.)

Nuorten poliittisen kiinnostuksen kasvuun johtavia tekijöitä ei pystytä vielä määrittelemään tarkasti, mutta suuntaviivoja voidaan pyrkiä vetämään. Eduskuntavaalien 2011 tuoma julkinen keskustelu ja presidentinvaalien 2012 sosiaalisen median merkitys ovat tuoneet tulostensa ja poikkeuksellisen näkyvän julkisen keskustelun myötä uusia tuulia vanhan politiikan kentälle. (Tomperi 2012, 130)

Poliittista kiinnostusta tarkastellessa on hyvä miettiä, kuinka asia mielletään. Nuorisobarometreissä ei ole vastaajille määritelty, mitä poliittinen kiinnostus on. Kuinka vastaajat ovat mieltäneet sanan politiikka? Onko se puoluepolitiikkaan verrastettavissa vai tarkoitetaanko sillä enemmän ei-institutionaalisia politiikan muotoja? Entä mitä kiinnostus on? Ihminen voi olla jostain asiasta kiinnostunut, mutta tuloksia tarkastellessa ei voi tehdä johtopäätöksiä kiinnostuksen kanavoitumisesta konkreettisiin toimiin. (Myllyniemi 2012, 26.)

Vuonna 2008 nuorten poliittinen kiinnostus oli siis alhaisimmillaan 2000-luvulla. Mielenkiintoista vuoden 2008 nuorisobarometrissä oli se, että kiinnostus kuntapolitiikkaan oli vielä alhaisempaa kuin kiinnostus politiikkaa kohtaan. Vain 27 prosenttia oli ainakin jonkin verran kiinnostuneista kuntapolitiikasta, kun vastaava luku yleisesti politiikkaa kohtaan oli 43 prosenttia. (Myllyniemi 2008, 43, 45.) Samaisessa tutkimuksessa käy ilmi, että tällä hetkellä asuinalueella vaikuttaminen ja etenkin siihen osallistuminen on kasvussa nuorten keskuudessa. Osallistumisaktiivisuus on kasvanut huomattavasti vuodesta 2001: Toimintaa ovat etenkin vetoomuksien allekirjoittaminen, asukasyhdistystoimintaan osallistuminen ja virkamiehiin yhteyden ottaminen. Suosituimpia omalla alueella vaikuttamisen osallistumismuotoja ovat opiskelijakuntatoimintaan osallistuminen, vetoomuksien allekirjoittaminen ja keskusteluihin osallistuminen. (Myllyniemi 2008, 52–53.)

Kaunismaan mukaan paikallisella tasolla vaikuttamista ja toimimista ei juurikaan mielletä politiikaksi – niin sanottujen ”omien etujen ajaminen” kiinnostaakin nuoria. Sana politiikka sen sijaan on kokenut nuorten keskuudessa selvän inflaation. (Kaunismaa 2002, 54.) Säilyttääkö sana ”politiikka” nuoria? Kuntapolitiikas-

ta nuoret eivät ole kiinnostuneita, mutta paikallisella tasolla vaikuttaminen ja ”omien etujen ajaminen” sen sijaan koetaan kiinnostavaksi. Voiko nuorten poliittinen kiinnostamattomuus kanavoitua ammattiyhdistystoimintaan? Väistämättä ajatellessa ammattiyhdistysliikettä, tulee mieleen sen poliittiset tarkoitusperät. Voiko tässä olla yksi syy nuorten heikkoon järjestökiinnittyneisyyteen ammattiliitoissa?

4.2 Nuorten järjestökiinnittyneisyys

Nuorten järjestökiinnittyneisyyttä tarkastellessa tulee huomioida, mitä sanalla kiinnittyneisyys haetaan. Tarkoitetaanko sillä laajemmin yhdistyksen jäsenyyttä vai tarkemmin osallistumista itse toimintaan. Nuorten vapaa-aikakyselyn 2009 mukaan hieman alle puolet vastaajista kuului yhteen tai useampaan järjestöön, seuraan, kerhoon tai muuhun vastaavaan. Kuulumisella tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikkea niin sanotun pelkän jäsenyyden ja aktiivisen toimijuuden väliltä. (Myllyniemi 2009a, 34.) Tarkastellessa nuorten järjestökiinnittyneisyystutkimuksia vuosilta 1998, 2001 ja 2009, voidaan todeta nuorten järjestökiinnittyneisyyden olevan laskussa. Järjestökiinnittyneisyys oli vuonna 1998 52 prosenttia, vuonna 2001 51 prosenttia ja vuonna 2009 45 prosenttia. Lukemaa kuitenkin vääristää varhaisnuorten järjestöjäsenyyksien lasku. Suurta muutosta ei ole tapahtunut nuorten aikuisten järjestökiinnittyneisyydessä. (Myllyniemi 2009a, 36, 38.)

Usein aktiivisille nuorille kertyy useita tehtäviä mahdollisesti jopa aivan eri osaluilta ja järjestöistä. Näin nuoret pystyvät helposti vaihtelevaan toimintatapaan tarpeen vaatiessa. Liika on kuitenkin liikaa ja nuori saattaa jäädä kokonaan toiminnasta pois, mikäli hänen harteilleen kasaantuu liikaa tehtäviä. Toinen syy aktiivisten nuorten vetäytymiselle on se, että he eivät pääse toteuttamaan itseään. Heitä ei esimerkiksi valittu tiettyyn tehtävään, jonka myötä korvaavaa osallistumisen ja vaikuttamisen halua tyydyttävää toimintaa ei löytynyt. Nuori saattaa tällöin vetäytyä kyseisestä järjestöstä kokonaan pois. Nuorten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia mietittäessä täytyy siis huomioida tehtävien mää-

rä, monipuolisuus ja kehittymisnäkökulma. (Laine, Gretschel, Siivonen, Hirsjärvi & Myllyniemi 2011, 96.)

JHL:ssa opiskelijoille kohdennettuja osallistumisen muotoja ja vapaaehtoistoimintaa on vähän. Opiskelijayhdistyksen hallitus, jossa on 10 jäsentä vuonna 2013, on ainoa vapaaehtoistoiminnan muoto opiskelijayhdistyksessä. Tietenkin opiskelijajäsenet voivat osallistua opiskelijayhdistyksen ja liiton muihin tapahtumiin. Lisäksi opiskelijat ja nuoret voivat olla edustamassa JHL:a tapahtumissa, kuten risteilyillä ja messuilla. Osallistumisen muotoina voi myös nähdä koulutiedottajana ja jäsenhankkijana toimimisen. Kyseiset tehtävät eivät ole varsinaisia vapaaehtoistoiminnan muotoja, sillä näistä tehtävistä saadaan palkkiota.

Viime aikoina on ollut havaittavissa kuitenkin järjestökasautumisen laskua. Järjestökasautumisella tarkoitetaan useamman järjestön jäsenyyksiä yhtä aikaa. Alle kahden järjestön jäsenyyksien määrä, on pysynyt ennallaan, mutta kolmen tai useamman yhdistyksen jäsenyys on vähentynyt (Myllyniemi 2009a, 40).

4.3 Nuorten järjestökiinnittyneisyys ammattiliitoissa

Järjestökiinnittyneisyydestä puhuttaessa tulee keskittyä tarkastelemaan varsinaista osallistumista itse toimintaan. Järjestötoiminnassa mukana olevien osallistumisaktiivisuus on vapaa-aikatutkimuksen 2009 mukaan laskussa nuorten keskuudessa. Vähintään viikoittain osallistuneiden määrä on laskenut vuodesta 1998 kahdesta kolmasosasta alle puoleen. Vastaava osallistumisaktiivisuus ammattiliitoissa on neljänneksen verran. Ammattiliittojen jäsenistä toimintaan osallistuu muutaman kerran vuodessa puolet vastaajista. (Myllyniemi 2009a, 45-46.) Neljännes ammattiliittojen nuorista jäsenistä kokee olevansa myös ammattiyhdistysaktiivi tai edes joksenaan kiinnostunut ammattiyhdistystoiminnasta. Nuoret eivät ole kiinnostuneita ammattiliittojen nykyisestä tyylistä ja toimintatavasta. Tästä syystä toimintaa tulisi kehittää siten, että kiinnostus saataisiin muutettua toiminnaksi ja edunvalvonnaksi. (SAK 2011, 11, 56)

JHL:n opiskelijayhdistyksen suuruudesta johtuen sen toiminta on huomattavasti hankalampaa toteuttaa ja järjestää muihin paikallisyhdistyksiin verrattuna. Isolla opiskelijayhdistyksellä on kuitenkin volyymin tuoma etu asioihin vaikuttamisessa ja se mahdollistaa esimerkiksi isojen opiskelijatapahtumien järjestämisen. Liitto järjestää vuosittain kahdesta kolmeen (2-3) valtakunnallista opiskelijapäivää. Opiskelijayhdistys on aktiivisesti mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa tapahtumia. Näihin tapahtumiin osallistuu vaihtelevasti noin 50-100 liiton opiskelijaa.

Ammattiliitossa mukana olevista neljä viidestä uskoo olevansa vielä kahden vuoden kuluttua toiminnassa. Kahdeksan (8) prosenttia osallistuu konkreettisesti toimintaan. Kaksi (2) prosenttia osallistuu toiminnan suunnitteluun tai järjestämiseen. Kolme (3) prosenttia kuuluu hallitukseen tai muuhun toimielimeen. Vapaa-aikakyselyn tuloksista on nähtävissä, että ammattiliitoissa on muihin järjestöihin verrattuna eniten nuoria, jotka uskovat olevansa toiminnassa mukana vielä kahden vuoden kuluttua. Aktiivisia toimijoita taas ammattiliitoissa on vähiten muihin verrattuna. Tämä on selitettävissä sillä, että monessa järjestössä jo pelkkään jäsenyyteen liittyä aktiivinen toiminta yhdistyksessä, kuten esimerkiksi partiotoiminnassa. Ammattiliitoissa taas jäsenyys ei takaa minkäänlaista aktiivista toimintaa järjestössä. Jäsenyyttä haetaan maksavan jäsenyyden kautta. (Myllyniemi 2009a, 42-43.)

Nuorten heikkoa järjestökiinnittymistä ammattiliittoon voidaan selittää sillä, että varsinkin toisen asteen opiskelijat eivät ole vielä sitoutuneet omaan ammattialaansa. Tulevaisuus työmarkkinoilla tuntuu epävarmalta, joten monet opiskelijat lähtevät jatko-opiskelemaan valmistuttuaan. Työmarkkinat näyttäytyvät ainakin aluksi pätkätöinä ja todellinen ammattiura alkanee vasta muutamien vuosien jälkeen. Ammattijärjestäytyminen koetaan vasta sitten aiheelliseksi, kun oma ammattiura on saatu vakiinnutettua. (Kaunismaa 2002, 82.) Myös nuorten ammattiyhdistystoiminnan ideaali aktiivisuus sijoittuu kyseiseen elämäntilanteeseen, jossa verkostoja työelämään on jo saatu luotua. Aktiivisuus syntyy yleensä ennen perheen perustamista ja sen jälkeen, kun kyseinen elämänvaihe alkaa tasaantua. (Lind & Kaunismaa 1999, 57)

5 OPINNÄYTETYÖ

Opinnäytetyön kehittämistehtävänä on tarkastella Julkisten ja hyvinvointialojen liiton opiskelijajäsenen siirtymävaihetta varsinaiseksi jäseneksi. Opinnäytetyössä on nähtävissä laadullisen tutkimuksen piirteitä, mutta kyseessä on kehittämistehtävä.

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen JHL:ssa ja muissa ammattiliitoissa. Vain noin 20 prosenttia opiskelijajäsenistä jatkaa JHL:n varsinaiseksi jäseniksi. Suurin osa jäsenyytensä päättävistä opiskelijajäsenistä irtautuu liitosta juuri valmistumisen kynnyksellä. Liitossa on ryhdytty miettimään, mitkä tekijät voisivat edesauttaa jäsenyyden jatkamisessa? Asia on erittäin mielenkiintoinen ammatyihdistysliikkeen muutosvaiheessa ja se antaa arvokasta tietoa liiton kehittymisen kannalta.

Opinnäytetyön ydinkysymys on: kuinka Julkisten ja hyvinvointialojen liitto voi tukea siirtymävaiheessa olevaa opiskelijajäsentä jäsenyyden jatkamisessa?

Lisäksi opinnäytetyö tarkastelee seuraavia aiheita:

- Mitä motivaatiotekijöitä opiskelijoilla on ammattiliiton suhteen?
- Mitä opiskelijajäsenet odottavat ja toivovat ammattiliitolta?
- Mitkä tekijät vaikuttavat jäsenyyden jatkamiseen?

5.1 Aineistonhankinta

Opinnäytetyön aineiston hankinnassa on käytetty kvalitatiivista tutkimusotetta. Kvalitatiivinen aineisto koostuu JHL:n opiskelijajäsenten ja jäsenten haastattelusta. Opinnäytetyön aineistona on käytetty vuoden sisään valmistumassa olevien JHL:n opiskelijajäsenten ja muutaman vuoden sisällä valmistuneiden jäsenten haastatteluja. Haastateltavat kuuluvat kohderyhmää, johon tuloksia peilataan, tai he osaavat sanoa, mitkä tekijät tukevat siirtymävaihetta, tai mitä he

olisivat silloin kaivanneet. Haastattelun tarkoituksena on kerätä aineistoa ihmisten ajatuksista: Mitä hän ajattelee? Minkälaisia motivaatiotekijöitä hänellä on? Mitä mieltä hän on? Minkälaisia kokemuksia hänellä on? (Eskola & Suoranta 2000, 85.) Opinnäytetyössä on käytetty ryhmähaastattelua ja sen lisäksi yksilöhaastatteluja täydentämään ryhmähaastattelulla saatua aineistoa.

Ryhmähaastattelun tarkoituksena on saada aikaan vapaamuotoinen haastattelu- tai keskustelutilanne, johon osallistuu kerralla useita henkilöitä. Ryhmähaastattelua voi käyttää yksilöhaastattelujen sijaan tai yksilöhaastattelujen ohella. Kyseisellä menetelmällä on mahdollista saada enemmän tietoa haastateltavista. Yhdessä haastattelemisen luo lisää mahdollisuuksia muistikuvien heräämiseen, yhdessä muistelemiseen ja rohkaistumiseen. Haastattelussa osallistujat voivat innostaa toinen toistaan. (Eskola & Suoranta 2000, 94-95.) Opinnäytetyössä ryhmähaastattelua on käytetty yksilöhaastattelujen sijaan, jotta haastateltavat saivat tukea ja ideoita toistensa kertomuksista: Ryhmähaastatteluun osallistujia ei haastateltu erikseen yhteisen keskustelun jälkeen. Haastattelun tarkoituksena oli kerätä osallistujien kokemuksia ja ideoita, kuinka JHL:n toimintaa voisi kehittää. Tästä syystä haastattelumuodoksi valikoitui ryhmähaastattelu.

Valmistumassa oleville opiskelijajäsenille järjestettiin ryhmähaastattelu, johon osallistui viisi (5) henkilöä. Ryhmähaastattelu oli erittäin antoisa, sillä ryhmä oli monipuolinen. Ääripäinä olivat riviopiskelijajäsen, joka ei ole osallistunut mitenkään ammattiliittojen toimintaan, ja JHL:ssa aktiivisesti toimiva opiskelijajäsen. Opiskelijajäsenten ryhmähaastattelun lisäksi kattavuutta tuloksiin haettiin muutamana vuoden sisällä valmistuneiden JHL:n jäsenten haastatteluilla. Tarkoituksena oli järjestää valmistuneille opiskelijoille, jotka ovat olleet JHL:n opiskelijajäseniä ja ovat valmistuttuaan jatkaneet liiton jäsenyyttä, samanlainen ryhmähaastattelu. Kuitenkin valmistuneiden löytäminen ja tavoittaminen osoittautui hyvin hankalaksi. Niinpä kolmea valmistunutta opiskelijaa haastateltiin henkilökohtaisesti yksilöhaastattelulla. Haastattelutyypiksi muodostui kummassakin haastattelumuodossa (ryhmähaastattelu ja yksilöhaastattelu) teemahaastattelu, johtuen sen luonteesta ja rakenteesta.

Teemahaastattelu voi olla luonteeltaan hyvin avointa ja vapaata keskustelunomaista tiedonhankintaa. Teemahaastattelut rakentuvat haastattelijan etukä-

teen määritelyihin aihepiireihin ja teemoihin, jotka käsitellään kaikkien haastateltavien kanssa. Varsinaista tarkkaa muotoilua kysymyksille ei tehdä etukäteen. Haastattelun teemojen järjestys saattavat vaihdella haastattelusta riippuen. (Eskola & Suoranta 2000, 86-87.)

Kohderyhmän tavoittaminen oli suhteellisen haastavaa. Haastateltavia haettiin sähköpostin, sosiaalisen median ja tapahtumien kautta. Tapahtumat ja niiden tarjoama henkilökohtainen kontakti tuotti tulosta. Haastateltavat tulivat joko tapahtumien tai heidän ystäviensä kautta. Myös tämä osoittaa, että suoralla kontaktilla on vaikutus ihmisten osallistumiseen.

5.2 Aineiston analyysi

Aineiston analyysillä on tarkoitus selkeyttää kerättyä aineistoa. Kerättyä aineisto voidaan käsitellä monella eri tapaa. Yleisimpiä laadullisen aineiston analyysijä ovat muun muassa teemoittelu, tyypittely, sisällönerittely, diskursiiviset analyysitavat ja keskusteluanalyysi. Analyysin avulla tuotetaan ydinkysymyksen kannalta oleellista tietoa. (Eskola & Suoranta 2000.)

Valitsin analyysimenetelmäksi teemoittelun siitä syystä, että siinä tarkastellaan aineistosta nousevia keskeisimpiä ja oleellisimpia aiheita ja teemoja ydinkysymyksen kannalta. Teemoittelussa vertaillaan erilaisten teemojen esiintymistä kerätyssä aineistossa. Sitä suositellaan tutkimuksissa, joissa pyritään ratkaisemaan käytännön ongelmia. Aineistosta on helppo nostaa tietoja käytännöllisiin kysymyksiin, jolloin saadaan tuloksia itse tutkimusongelmaan. (Eskola, Suoranta 2000, 174,178-179.)

6 HAASTATTELUJEN TULOKSET

Aineisto koostuu valmistumassa olevien opiskelijajäsenten ja jo valmistuneiden jäsenten haastatteluista. Opiskelijoiden ryhmähaastattelussa oli viisi (5) JHL:n

opiskelijajäsentä, jotka olivat valmistumassa vuoden sisällä. Osallistujissa oli kaikkea aktiivisen opiskelijajäsenen ja rivijäsenen väliltä. Keskeistä oli saada tilaisuuteen yksi edustaja kummastakin ääripäästä. Toinen oli erittäin aktiivinen toimija JHL:ssä kun taas toiselle tämä tilaisuus oli ensimmäinen tapahtuma johon hän osallistui. Valmistuneiden haastattelut puolestaan tehtiin yksilöhaastatteluina. Kaikki valmistuneet opiskelijat olivat jollain tasolla mukana JHL:n toiminnassa.

Haastateltavien ammattiliittoon liittymiseen vaikuttavia tekijöitä olivat: työelämän turvattomuus, JHL:n jäsenedut ja edunvalvonta, ilmainen jäsenyys, tapahtumat ja koulutukset, sosiaaliset kontaktit, liittymislahja ja ansiosidonnaisen työttömyysturvan kerryttäminen jo opiskeluaikana. Lindin ja Kaunismaan mukaan (1999, 38, 48) nuorilla rivijäsenillä ammattiliittoon liittymiseen vaikuttaa ansiosidonnainen työttömyyskorvaus ja parempi oikeusturva. Aktiivisimmilla jäsenillä korostuu lisäksi liiton tuottama tieto työmarkkinoista ja edunvalvonnalliset asiat. Opinnäytetyön tulokset eivät ole yleistettävissä kaikkien opiskelijajäsenten mielihiteeseen. Tarkoituksena on tuoda avauksia opiskelijajäsenyyden ja nuorten toiminnan kehittämiseen ammattiliitossa.

6.1 Opiskelijoiden ja JHL:n kohtaaminen

Kuinka opiskelijat ja JHL kohtaavat – vai kohtaavatko lainkaan?

Riviopiskelija kohtaa liiton haastateltavien mukaan pääasiassa koululla järjestettävissä infotilaisuuksissa, messuilla, festivaaleilla tai muissa julkisissa tapahtumissa. Yksi haastateltava kertoi, että hänen työharjoittelunsa aikana työpaikan luottamusmies oli tuonut ammattiliittotietämystä. Kyseistä kontaktia kaivattiin lisää. SAK:n tavoiteohjelmassa vuosille 2011-2016 viitataan samaan asiaan. Työpaikoilla on panostettava tiedon jakamiseen ammattiyhdistystoiminnasta ja ammattiliittojen jäsenyydestä opiskelijoille harjoittelujen aikana (SAK tavoiteohjelma 2011-2016, 45). Haastateltavien mukaan ammattiliitto ei juuri näy opiskelijoiden keskuudessa, muuten kuin sosiaalisten verkostojen kautta. Näin ollen JHL:n tulisi panostaa enemmän

näkyvyyteen kyseisten opiskelijoiden toiminta-areenojen kautta, eli kouluissa ja harjoittelupaikoilla. JHL:n opiskelijajäsenillä on puolestaan mahdollisuus kohdata ammattiliitto sen markkinoinnilla ja tapahtumissa.

Kaikkien haastattelujen aikana keskusteluissa kulki punaisena lankana sana markkinointi. Se tuli esille jokaisessa asiayhteydessä. Opiskelijoiden ja valmistuneiden mielestä markkinointi ei kohtaa heitä riittävästi. ”Jos en olisi aktiivi, en kohtaisi liittoa”. Haastattelussa kävi ilmi, että tarvittaisiin enemmän opiskelijajäsenille ja nuorille kohdennettua täsmällistä markkinointia ja viestintää. Opiskelijoiden täytyy itse selvittää liikaa asioita. Toimivia markkinoinnin muotoja koettiin olevan sähköposti ja puskaradio. Sosiaalinen media tavoittaa pääasiassa ne henkilöt jotka ovat jo entuudestaan edes hieman kiinnostuneita asiasta. Internet-sivut ylipäätään ovat toimiva markkinoinnin ja tiedon välittäjä. Kuitenkin JHL:n nykyiset nettisivut koettiin liian raskaiksi: ”Sieltä ei löydä mitään. Opiskelijat ja nuoret hukassa. Tapahtumat eivät erityisemmin nouse esille.” Opiskelijayhdistykselle toivottiin omia internet-sivuja.

JHL käyttää yhtenä markkinoinnin muotona kotiin kannettua ”manuaalista” postia. Haastattelujen mukaan henkilökohtaiset kirjeet tulevat kyllä avattua ja useimmiten luettua, jos tietoa ei ole liikaa. Muu ammattiliitoilta tullut posti jää yleensä lukematta. Erityiseksi kehittämiskohteeksi haastateltavat kokivat, että JHL:n lehti Motiivi tulisi uudistaa. ”Lehteä ei lueta. Sen ulkoasu ei houkuttele. Se ei myöskään kosketa nuoria.” Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että Motiivia tulisi uudistaa ja siihen tulisi etenkin lisätä oma osio opiskelijoille ja nuorille. ”Opiskelijoiden ja nuorten osio olisi erittäin tärkeä jo siitäkin syystä että opiskelijoihin ja nuoriin on panostettava tulevaisuuden kannalta.” Vastauksista käy ilmi, että haastateltavat nuoret tietävät olevansa sitä kohderyhmää, joita tulevaisuudessa tarvitaan ammattiyhdistyskentällä. Osalla tieto ja kiinnostus ovat jo kanavoituneet konkreettiseksi toiminnaksi.

6.2 Opiskelijoiden odotukset ja toiveet

Mitä opiskelijat haluavat, odottavat ja toivovat liitolta?

Haastateltavat toivoivat enemmän tietoa: työelämä tietoutta, liiton ajankohtaisia ja edunvalvonnallisia asioita sekä infoa kursseista ja tapahtumista. Opiskelijat halusivat tietää myös lisää perusjäsenyydestä, esimerkiksi siitä, mihin kaikkeen jäsen kuuluu – opiskelijajäsenyyteen, mahdollisesti johonkin nuorisosaostoon, SAK:n nuoriin. Opiskelijajäsenet olivat sitä mieltä, että kouluilla järjestettävät infotilaisuudet eivät saa jäädä vain aulainfoksi, vaan on oltava myös tietoa sisältävä osuus. JHL:ssa pyritään siihen että koulutiedotuksessa on asiapitoinen osuus, jonka jälkeen tarjotaan mahdollisuus liittyä liiton jäseneksi.

Opiskelijat haluavat tapahtumia, joissa on sekä tietoa, että vapaa-aikaa/viihdettä yhdessä; tiedonsaantia hauskanpidon keinoin. Vapaata, mukavaa, virkistävää ja rentouttavaa toimintaa saisi olla enemmän. Vapaa-aika liiton muiden opiskelijoiden kanssa tuo uusia sosiaalisia kontakteja ja verkostoja ja auttaa ryhmäyttämään opiskelijoita. Tapahtumista annettiin myös paljon positiivista palautetta ja niitä arvostettiin esimerkiksi niiden maksuttomuuden ja edullisten hintojen vuoksi.

Opiskelijajäsenet eivät välttämättä vielä opiskeluaikana jaksaa ajatella uusia kursseja ja koulutusta – eräs haastateltavistakin totesi, että ”ehkä sitten kun on valmistunut ja on aikaa”. Valmistuneet taas puolestaan toivoivat täsmäkoulutusta ja etenkin menetelmäkoulutusta, eli ammatillisen identiteetin kehittämistä.

Haastateltavien mukaan opiskelijat odottavat JHL:lta edunvalvontaa kesätöiden ja opiskelujen ohella tehtävien töiden suhteen. Edunvalvonnan tarjoamista olisi parannettava, jotta opiskelijat osaisivat hyödyntää sitä helpommin. Liiton edunvalvonnasta olisi hyvä saada tietoa sitten kun opiskelut ovat jo hyvin käynnissä. Heti opintojen alussa tulee niin paljon uutta tietoa, ettei kaikkea pysty millään omaksumaan.

Kun opiskelija on yhteydessä liittoon, hän odottaa nopeaa reagointia. Vastaus ja tuki on saatava pian ja juuri silloin kun sille on tarvetta. Kärsivällisyys ei riitä odotteluun, varsinkaan silloin kun on maksava jäsen. Onko ison liiton ongelma se, että ei tiedetä kuka vastaa mistäkin asiasta? Vastauksen ja tuen saanti on oleellisen tärkeää. Tärkeää on myös tietää keneen ottaa yhteyttä kun on pulassa. Mikäli opiskelija jää vaille tietoa ja apua, kääntyy hän toisen liiton puoleen.

6.3 Toimintaan mukaan

Mistä syistä opiskelijat lähtevät mukaan liiton toimintaan? Kuinka opiskelijajäseniä saataisiin mukaan toimintaan?

Haastateltavat kertoivat aktiivisten opiskelijajäsenten osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä: yleinen aktiivisuus yhdistystoiminnassa, vaikuttamisen ja osallistumisen halu, itse saaminen, mielenkiinto toimintaa kohtaan ja se että on otettu toimintaan hyvin vastaan. Lindin ja Kaunismaan (1999, 55-57) mukaan ammattiyhdistystoiminnan aktivoitumiseen vaikuttavat ensisijaiset asiat liittyvät usein sosiaalisten verkostojen saamiseen, sattumanvaraiseen osallistumiseen (toimintaan on päätetty osallistua spontaanisti ja se on tuottanut laajempaa kiinnostusta asiaa kohtaan) ja sosiaalisiin tekijöihin (toiminnasta haetaan uusia tuttavuuksia ja ystäviä). Halu vaikuttaa asioihin on tärkeä motiivi, mutta se ei ole yleensä ensisijainen osallistumiseen vaikuttava asia.

Haastateltavat pohtivat, että toimintaan mukaan lähteminen tarvitsee motivaation lisäksi pienen kannusteen. Toimivoin tapa kannusteeseen on suora kontakti/kysyminen. Kaikki haastateltavat jotka olivat aktiivisesti liiton toiminnassa mukana, olivat saaneet kimmokkeen siitä, että heiltä oli suoraan kysytty asiasta. Suoran kontaktin myötä opiskelija saattaa lähteä mukaan yhdistystoimintaan. Yhdistystoiminnassa hänelle annetaan sopiva tehtävä ja vastuuta. Näin osallistuja kokee itsensä tärkeäksi. Toimintaan sitoutuminen edellyttää hyvää perehdytystä ja mentorointia sekä rakentavaa palautetta

toiminnasta. Jotta ihmisellä pysyy motivaatio toiminnassa, on hänen saatava ansaitsemansa kiitos annetusta panoksesta ja käytetystä ajasta.

Opiskelijat toivoisivat, että tapahtumissa kerrottaisiin siitä, miten toimintaan voi lähteä mukaan. JHL:ssa tulisi miettiä uusia lyhytkestoisempia ja tarkasti rajattuja osallistumisen muotoja. Opiskelijayhdistyksen kaksi (2) -vuotinen kausi koetaan suhteellisen raskaana. ”Voisin hyvin osallistua johonkin, mutta mihin? Kyllä (opiskelijayhdistyksen) hallitus kuulostaa liian raskaalta ja aikaa vievältä,” kertoi eräs haastateltava.

Opiskelijat tulisi ottaa jo opiskeluaikana mukaan paikallisyhdistyksien nuorisosaostoihin. Nuorisosaostojen toiminta on juuri sitä matalan kynnyksen toimintaa, jolla saadaan opiskelijajäsenyyteen ”lihaa luiden ympärille”. Näin ollen nuorisosaostotoimintaa tulee kehittää ja aluetoimistoilla olisi herättävä asian tärkeyteen. Uusi jäsen on otettava avosylin vastaan. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että opiskelijoita ei tulisi suoraan liittää paikallisyhdistyksiin opiskelijayhdistyksen ohitse. Osa puolestaan ei osannut sanoa mielipidettään asiaan.

6.4 Kontakti ja tuki siirtymävaiheessa

Siirtymävaiheessa tarvitaan selkeä tietopaketti siitä mitä jäsen saa, kun maksaa jäsenmaksun. Lisäksi halutaan tietää mitä JHL on konkreettisesti tehnyt ja saanut aikaiseksi. Miten JHL erottuu ja eroaa muista liitoista? Tietoa ei haastateltujen mukaan kuitenkaan pidä tuoda tiedoksi niin, että liittoja vertaillaan keskenään. Tämä tietopaketti on tarpeen jo kouluinfoissa. Nuorten poliittinen kiinnostamattomuus saattaa olla osasyynä myös nuorten haluttomuuteen osallistua ammattiyhdistystoimintaan.

Valmistumassa olevat opiskelijat kaipaavat liitolta selkeyttä esimerkiksi yhdistyksen vaihtamisessa, ja mitä sitten kun sitä oikeaa ei löydy. Oikean yhdistyksen löytyminen siirtymävaiheessa voi olla haastavaa. ”JHL:sta puuttuu sellainen sekatyöläisten paikallisyhdistys, esimerkiksi sosiaali-alan

pätkätyöläisille: pätkä-, seka- ja silpputyöläiset”. Valmistunut haastateltava kertoi omasta työelämätilanteesta ja paikallisyhdistysongelmasta: ”Minäkin olen ollut töissä 2,5 vuoden aikana jo viidessä eri työpaikassa, jolloin olisin myös ollut kolmen eri yhdistyksen jäsen. Puolen vuoden välein pitäisi olla vaihtamassa yhdistystä. Ei siinä ole mitään ideaa, koska mitkä ovat mahdollisuudet vaikuttaa asioihin, jos on yhdistysshoppailija.”

Opiskelijoiden ja JHL:n kohtaamisareena on koulu. Tästä syystä kaikki haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että opiskelijoille tulee pitää infotilaisuus ensimmäisenä ja viimeisenä opiskeluvuonna. Koulutiedotuksiin kaivattiin muutenkin enemmän tietoa JHL:sta eikä yleisemmin ay-liikkeestä. Valmistumisen kynnyksellä kaivataan täsmätietoa työelämästä ja JHL:n jäsenyydestä. Kaunismaan (2002, 84) mukaan nuoret kaipaavat tiukkaa tietopakettia työmarkkinoista etenkin opintojen loppuvaiheessa. Tällöin siirtyminen työelämään on konkreettista ja asioihin pystytään samaistumaan eri tavalla kuin opintojen alkuvaiheessa.

Opiskelijat toivovat, että heihin otetaan kontaktia valmistumisen kynnyksellä. Haastateltavien mielestä konkreettinen kirje on hyvä, mutta se ei pelkästään riitä. Lisäksi tarvitaan jokin muu viestinnän väline: sähköposti, puhelinsoitto tai tekstiviesti. Sähköposti lähentelee ehkä hieman liikaa kirjettä, jossa on paljon tietoa. Puhelu on siitä pulmallinen, että sillä ei välttämättä tavoiteta tai se on viestin vastaanottamistilanteesta johtuen jopa negatiivinen: puhelusta voi tulla helposti puhelinmyyjämäinen vaikutelma. Uutena asiana tuli esille tekstiviestien mahdollisuus. Haastateltavat arvioivat, että tekstiviesti tavoittaa paremmin ihmiset ja sen voi lukea, kun siihen on aikaa. Viestistä ei yleensä saa niin pitkää, ettei sitä jaksaisi lukea.

6.5 Muita asioita

Ryhmähaastattelussa osallistujat antoivat paljon arvostusta ja kiitosta JHL:n laadukkaille tapahtumille ja koulutuksille. Kun ”astuu kynnyksen yli ja lähtee

ensimmäiseen tapahtumaan, niin haluaa varmasti lähteä uudelleen ja suositella sitä lämpimästi muillekin”.

Mikäli JHL haluaa parantaa järjestökiinnittyneisyyttä liitossa, on opiskelija- ja nuorisotoimintaan panostettava. Yhtenä selkeänä asiana haastatteluissa nousi esille, että liitossa tulisi olla työntekijä joka keskittyy pelkästään opiskelija- ja nuorisotoiminnan kehittämiseen täysipäiväisesti opiskelijoiden ja nuorten kanssa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Yleisesti ottaen nuoret suhtautuvat positiivisesti työelämään, vaikkakin työpaikan saaminen valmistuttua arveluttaa monia. Nuorten mielestä ammattiyhdistysliikkeelle on paikkansa yhteiskunnassa, mutta kanavoituuko tämä ajatus konkreettisiksi teoiksi jäsenyyden suhteen. Ammattiliittojen nuoret jäsenet pystyvät ajattelemaan itsensä kyseisen ammattiliiton jäseniksi vielä muutaman vuoden kuluttua. Tämä merkitsee jonkin asteista jäsenkiinnittymistä. Ammattiliittojen jäsenyyden rakenteen vuoksi niissä on muihin järjestöihin verrattuna vähiten aktiivisia ja osallistuvia nuoria (Myllyniemi 2009a, 42) Nuorten ajatukset työelämästä ja ammattiyhdistystoiminnasta kanavoituu osittain itse jäsenyyteen, mutta konkreettinen toiminta liitossa jää vähäiseksi. Opinnäytetyössä käytettyjen opiskelijoiden ja valmistuneiden JHL:n jäsenien haastattelujen mukaan opiskelijat ja nuoret kokevat tärkeänä kuulua ammattiliittoon työelämän epävarmuustekijöiden takia.

Nuoret hakevat ammattiliitoilta turvaa työelämään, mutta myös enenevässä määrin tukea ammatillisuudelle ja ammatti-identiteetin kehittymiselle. Tähän asiaan tulee jatkossa panostaa entistä enemmän. JHL tarjoaa jo nyt erilaisia tapahtumia, kursseja ja tietoutta ammatti-identiteetin kehittämiseen, mutta kyseistä kehitystyötä ei tule unohtaa. Nuorille tulee tarjota enemmän heille kohdennettuja tapahtumia ja kursseja. Haastattelujen mukaan opiskelijat odottavat JHL:lta näitä samoja asioista sekä tiedon jakamista, tapahtumia,

virkestystä, edunvalvontaa ja nopeaa reagoitua. Tapahtumat ja tilaisuudet saivat sisällöstään erittäin paljon positiivista palautetta, mutta ongelmaksi nähtiin niihin löytäminen.

Opinnäytetyön keskeisenä kysymyksenä on: kuinka Julkisten ja hyvinvointialojen liitto voi tukea siirtymävaiheessa olevaa opiskelijajäsentä jäsenyyden jatkamisessa? Kysymykseen ei ole suoraa selkeää vastatausta tai ratkaisua, mutta jäsenyyttä edistäviä tekijöitä voi tarkastella opinnäytetyön aineiston ja teoreettisen viitekehyksen kautta. Opinnäytetyön aineiston pohjalta nousevia konkreettisia toimia, joita valmistumisen kynnyksellä kaivataan, on tietopaketti (miksi jäsenyys kannattaa, mitä JHL on konkreettisesti tehnyt ja saanut aikaiseksi, miten JHL erottuu ja eroaa muista liitoista, miksi kuulun juuri kyseiseen liittoon), selkeä informointi (kuinka jäsenyyttä jatketaan), kouluinfo myös valmistumassa oleville opiskelijoille, suora kontakti (kirje, puhelu, sähköposti, tekstiviesti).

Jäsenyyden jatkamiseen liittyvät kysymyksen eivät ole niin yksiselitteisiä, että niitä voisi tarkastella vain konkreettisten tukimuotojen kautta. Jäsenyyden jatkamiseen tarvitaan jäsen- ja järjestökiinnittyneisyyttä. Selkeästi opinnäytetyön pohjalta voi todeta, että jäsenkiinnittymisen tulisi alkaa jo hyvissä ajoin opiskeluaikana. Näin opiskelijajäsenyyteen saadaan sisältöä ja syvyyttä, jolloin opiskelijajäsenet saadaan jatkamaan jäsenyyttään.

7.1 Markkinointi

Opinnäytetyön aineiston pohjalta JHL:n markkinointi ei kohtaa opiskelijoita. Tarvittaisiin enemmän kohdennettua markkinointia. JHL:n internet-sivut koettiin liian raskaiksi. Myös opiskelijayhdistys tarvitsee omat internet-sivut. JHL:n Motiivi -lehteen kaivattiin opiskelijoille ja nuorille suunnattu osio. Muutoinkin lehden ulkoasua tulisi kehittää helposti lähestyttävämmäksi. Haastattelujen ja opinnäytetyön valmistumisen välillä liiton lehti Motiivi sai uuden ulkoasun.

Suora kontakti opiskelijajäseneseen on ehdottomasti tärkein liittymiseen vaikuttavista tekijöistä. Pelkkä kirje ei kuitenkaan riitä, vaan yhteydenoton tulisi olla henkilökohtaisempi. Sähköposti on hyvä markkinoinnin muoto, mutta tässä yh-

teydessä se koettiin hieman huonoksi. Puhelinsoitto valmistumassa olevalle jäsenelle sai kannatusta, mutta se, tavoittaako se käytännössä epäilyttää. Lisäksi puhelinsoiton vaarana on se, että vastaanottaja kokee keskustelewansa puhelinmyyjän kanssa. Parhaimpana kirjeen ohella olevana tukimuotona koettiin tekstiviestit: se tavoittaa vastaanottajat, sen voi lukea kun ehtii ja kontakti on läheinen.

Haastatteluissa ideoitiin liitolle tiivistä tietolehtistä. Kyseisessä lehtisessä kerrottaisiin ytimekkäästi esimerkiksi liiton jäsenyydestä, opiskelijajäsenyydestä, työpaikka- ja työntekijäesittelyistä, missä tilanteessa olla yhteydessä liittoon, opiskelijoille ja nuorille kohdennetuista tapahtumista ja kursseista vuoden aikana sekä ”mitä sitten, kun valmistun” -osio. Tämä lehtinen postitettaisiin kaikille opiskelijajäseniksi liittyneille ja valmistuville opiskelijajäsenille. Lisäksi lehtinen olisi luettavissa sähköisesti esimerkiksi liiton tai opiskelijayhdistyksen internet-sivuilta.

7.2 Jäsenkiinnittymisen tukeminen

Merkittävänä kehittämiskokonaisuuksina haastateltavat kokivat opiskelijoiden aktiivisemmän sitouttamisen liittoon jo opiskeluaikana sekä nuorisajaostotoiminnan kehittämisen. Näin valmistumassa olevalla opiskelijajäsenellä on työelämään siirryttäessä valmis kontakti, verkosto ja osallisuuden tunne myös paikallisella tasolla. Haahtela (2004) määrittelee osallistumisen siten, että se tuo mukanaan osallisuutta, kokemisen, kuulumisen ja mukanaolon tunnetta. Ihminen kokee osallisuutta antamalla oman panoksensa, harrastamalla, osallistumalla ja vaikuttamalla. Osallisuudella tarkoitetaan ihmisen tunnetilaa ja kokemusta, jossa hän kokee kuuluvansa johonkin yhteisöön. Kansalaistoiminta on otollinen maaperä osallistumiseen ja osallisuuden tunteen kokemiseen. (Harju 2005, 69.)

Haastateltavilta ei löytynyt selvää yhteistä mielipidettä siitä tulisiko opiskelijajäseniä liittää suoraan paikallisyhdistykseen. Opinnäytetyön aikana saamani tiedon pohjalta uskon, että opiskelijat tulisi ensisijaisesti liittää

opiskelijayhdistykseen. Näin opiskelijajäsenille pystytään tarjoamaan juuri heille kohdennettuja asioita, tapahtumia ja koulutuksia sekä he pystyvät vaikuttamaan juuri heitä koskeviin päätöksiin. Opiskelijayhdistys on ehdottomasti suurin JHL:n yhdistys, joka tuo omat haasteet opiskelijajäsenyyteen. Opiskelijayhdistyksen toiminta jää kovin etäiseksi suurimmalle osalle sen jäsenistä. Mikäli opintojen aikana opiskelijalle löytyy luontevasti sopiva paikallisyhdistys, jossa pystytään vastaamaan opiskelijoiden tarpeisiin, voi jäsenyyden siirtää kyseiseen yhdistykseen.

Oleellisinta jäsenkiinnittymisen kannalta on kuitenkin se, että opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus osallistua alueelliseen toimintaan jo opiskelujen aikana. Alueellinen toiminta voi olla esimerkiksi aluetoimiston, paikallisyhdistyksen tai nuorisajaoston järjestämää toimintaa. Tämä edellyttää etenkin opiskelijoiden ja nuorten kohdalla sitä, että nuorisajaostojen toimintaa tulee kehittää valtakunnallisella tasolla toimivaksi ja yhdenmukaisemmaksi. Valtakunnallisen nuorisotoiminnan kehittäminen lähti käyntiin loppuvuodesta 2013 nuorisofoorumin perustamisella. Tätä kehitystyötä tulee jatkaa ja siihen on panostettava riittävästi resursseja liiton taholta. Lisäksi valmistumassa olevan jäsenen haasteena on löytää liitosta oma paikallisyhdistys varsinkin siinä tilanteessa, jos työelämä on hyvin rikkonainen eri pätkätöistä ja määräaikaishuutoista johtuen. Mikäli yhdistykseen liittymien ei ole selkeää, saattaa varsinainen jäsenyys jäädä syntymättä.

7.3 Vapaaehtoistoiminta

Kansalaistoiminta kytkeytyy vahvasti ammattiliittojen toimintaa. Ammattiliittojen, kuten myös JHL:n, alueellinen, paikallinen, nuoris- ja opiskelijatoiminta perustuu pitkälti vapaaehtoistoimintaan. Laimion ja Välimäen (2011, 28) mukaan vapaaehtoistoiminnassa tulee tehdä kuvaukset tarjottavista tehtävistä. Näillä kuvauksilla saadaan toimintaan sitoutuneita vapaaehtoisia, jotka tietävät mitä he ovat tekemässä ja mitä heiltä odotetaan. Myös vapaaehtoisia on helpompi rekrytoida tehtäviin, jotka ovat määritelty selkeiksi paketeiksi ja joissa on selkeä aloitus ja lopetus. Haastatteluissa kävi ilmi samoja asioita. JHL:ssa tulisi miettiä

uusia lyhytkestoisempia ja tarkasti rajattuja osallistumisen muotoja etenkin opiskelijajäsenille ja nuorille. Opiskelijayhdistyksen kaksi (2) -vuotinen kausi koetaan suhteellisen raskaana, eikä näin ollen luottamustoimeen ole suurta tunkua innostuneista opiskelijoista.

Sitoutuneiden vapaaehtoisten pohjana ovat vapaaehtoisten koulutus ja perehdyttäminen. Koulutuksen tärkeänä oppina on, että vapaaehtoinen tunnistaa omat voimavaransa vapaaehtoisena toimimiseen ja miten hän pystyy edesauttamaan jaksamistaan. (Myllymaa 2010, 90.) Onnistuneella perehdytyksellä vapaaehtoiselle luodaan tunne, että häntä tarvitaan ja häntä arvostetaan. Lisäksi hyvä perehdytys auttaa vapaaehtoisia sitoutumaan toimintaan paremmin. (Laimio & Välimäki 2011, 33.) Sitoutumista edesauttaa tavoitteiden ja päämäärien tärkeäksi kokeminen. Mikäli vapaaehtoinen ei ole sitoutunut tavoitteisiin, on vapaaehtoistoiminta näin ollen vain suorittamista. (Loimu 2010, 8.)

Kansalaistoimintaan tarvitaan osallistujien motivaation säilyttämiseksi moni asioita, mutta etenkin hyvää johtajuutta (Harju 2003, 43). Vapaaehtoistoiminnan hyvä johtaminen on erittäin oleellista vapaaehtoisten motivaation, kiinnostuksen ja jaksamisen edesauttamisessa. Tärkeänä asiana haastatteluissa nousi esille, että JHL:ssa tulisi olla vähintään yksi (1) työntekijä, joka keskittyy päätoimisesti opiskelija- ja nuorisotoimintaan. Tällöin nuorten järjestökiinnittyneisyyden kehittämiseen voitaisiin panostaa täysipäiväisesti. Tämä on asia, jota kannattaa miettiä liiton kehittymisen näkökulmasta. Mikäli liitossa halutaan lähteä kehittämään opiskelija- ja nuorisotoimintaa määrätietoisesti, on siihen panostettava sekä taloudellisin että työntekijäresurssein.

LÄHTEET

- Elo, Kimmo 2008. Suomalaisten politiikan tietämys. Helsinki: Oikeusministeriö. Viitattu 21.11.2013.
<http://www.kansanvalta.fi/Etusivu/Tutkimusjakehitys/Julkaisujajatutkimuksia>
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Harju, Aaro 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim) 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, s. 58-82.
- Harju, Aaro 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Horelli, Liisa & Sotakasiira, Tiina & Haikkola, Lotta 2004. Nuoret uuden osallistumiskulttuurin tienraivaajina. Teoksessa Paakkunen Kari (toim.) 2004. Nuorten ääni ja kunnantalon heikko kaiku. Helsinki: Nuorisosiain neuvottelukunta, Suomen kuntaliitto, Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura & Opetusministeriö, s. 135-144.
- JHL 2013. Julkisten ja hyvinvointialojen liitto. Internet sivut. Viitattu 3.11.2013.
<http://www.jhl.fi/portal/fi/>
- Julkisten ja hyvinvointialojen liiton säännöt, 2010. Hyväksytty 10.11.2010.
- Jokisaari, Markku 2005. Vuorovaikutusta tavoitteellisen toiminnan, sosiaalisen pääoman ja työelämän välillä. Teoksessa. Salmela-Aro, Katariina & Nurmi, Jari-Erik (toim.) 2005. Mikä meitä liikuttaa? Jyväskylä: PS-kustannus, s. 67-81.
- Kansanvalta 2006. Järjestöt ja yhteisöt. Viitattu 24.11.2013.
<http://www.kansanvalta.fi/Etusivu/Jarjestotjayhteisot>
- Kaunismaa, Pekka 2002. Turvaa vai turhaa. Kunta-alalle opiskelevien käsitykset ammattijärjestäytymisestä. Kunta-alan ammattiliitto KTV.
- Kaunismaa, Pekka & Lind, Kimmo 2006. Nuorten ja ammattijärjestön kohtaaminen – Tutkimus nuorten aikuisten käsityksistä ammattijärjestöistä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 2.
- Laine, Sofia & Gretschel, Anu & Siivonen, Katariina & Hirsjärvi, Anu & Myllyniemi, Sami 2011. Toiminnan Motiivit. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.). Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Hakapaino, s. 92-108.
- Laimio, Anne & Välimäki, Sari 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyä. Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys.
- Lind, Kimmo & Kaunismaa Pekka 1999. Nuorena nukkuvat? Tutkimus ay-aktiivisuudesta ja KTV:n nuorista jäsenistä. Kunta-alan ammattiliitto KTV ry.
- Loimu, Kari 2010. Vapaaehtoisten johtaminen. Teoksessa Alatalo, Eliisa 2010. Sinun täytyy astua johtoon. Opas vapaaehtoistoiminnan johtamiseen. Oulun seudun ammattikorkeakoulu, s. 6-10.
- Myllyniemi, Sami (toim.) 2012. Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2012. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura & Nuorisosiain neuvottelukunta.

- Myllyniemi, Sami 2009a. Taidekohtia. Nuorisobarometri 2009. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura & Nuorisoasiain neuvottelukunta.
- Myllyniemi, Sami 2009b. Aika vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimusseura & Nuorisoasiain neuvottelukunta.
- Myllyniemi, Sami 2008. Mitä kuuluu? Nuorisobarometri 2008. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimusseura & Nuorisoasiain neuvottelukunta.
- Paajanen, Pertti 2012a. Askelmerkkejä ammattiliittoon – opiskelijoiden kokemuksia jäsenyydestään Julkisten ja Hyvinvointialojen liitossa JHL:ssä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Järjestö ja nuorisotyön koulutusohjelman opinnäytetyö. Viitattu 28.10.2013. <http://theseus.fi/handle/10024/44448>
- Paajanen, Pertti 2012b. Kokeilumielellä ammattiliittoon opiskelijajäsenen. Teoksessa: Kylmäkoski, Merja (toim.) 2012. Avauksia yhteisöjen osaamisen kehittämiseen – Yhtesöpedagogit (YAMK) muutoksen mahdollistajana, s.35-41 Viitattu 11.11.2013. <http://www.humak.fi/tutkimus/julkaisut/sarja-f-katsauksia-ja-aineistoja>
- Paloheimo-Koskipää, Liina 2010. Näin Y-sukupolvi käyttäytyy työelämässä. Viitattu 6.11.2013. http://tyopiste.ttl.fi/Uutiset/Sivut/Nain_Y_sukupolvi_kayttayty_tyuelamassa.aspx
- Pessi, Anne Birgitta & Oravasaari, Tomi 2010. Kansalaistoiminnan ytimessä. Tutkimus RAY:n avustamien sosiaali- ja terveysjärjestöjen vapaaehtoistoiminnasta. Helsinki: Raha-automaattiyhdistys.
- Pohjantammi, Ismo 2004. Nuorten poliittisen osallistumisen poliittiset taustat. Teoksessa Paakkunen, Kari (toim.) 2004. Nuorten ääni ja kunnantalon heikko kaiku. Helsinki: Nuorisoasiain neuvottelukunta, Suomen kuntaliitto, Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura & Opetusministeriö, s.170-190.
- SAK 2011.SAK:n jäsentutkimus. Luottamus liikkeessä. Viitattu 20.11.2013. http://d1ag5jbsszuf44.cloudfront.net/materials/Luottamus_liikkeessa_17b9.pdf
- SAK tavoiteohjelma 2011-2016. Oma työ, yhteiset oikeudet. Viitattu 24.11.2013. http://d1ag5jbsszuf44.cloudfront.net/materials/tavoiteohjelma_taitettu_b43d.pdf
- Suomisanakirja.fi 2013. Viitattu 20.11.2013. <http://www.suomisanakirja.fi/>
- Taloudellinen tiedotustoimisto 2009. Nuorten arvot ja elämä. Viitattu 11.11.2013. <http://www.tat.fi/tutkimukset/nuorten-arvot-ja-elama/>
- Taloudellinen tiedotustoimisto 2012. Valmistu töihin! Viitattu 13.11.2013 <http://www.tat.fi/tutkimukset/valmistu-toihin/>
- Tilastokeskus 2013. Työvoimatutkimus. Viitattu 6.11.2013. https://www.tilastokeskus.fi/til/tyti/2012/14/tyti_2012_14_2013-11-05_fi.pdf
- Tomperi, Tuukka 2012. Nuorten perhetausta ja politisoituminen Nuorisobarometrin valossa. Teoksessa Myllyniemi, Sami (toim.) 2012. Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2012. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura & Nuorisoasiain neuvottelukunta, s. 128-152.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2013. Ammatillinen järjestäytyminen. Viitattu 25.10.2013. <http://www.findikaattori.fi/fi/36>

Vanha-aho, Marjut 2010. Työelämäkysely ammattikorkeakouluopiskelijoille: Työelämän pelisäännöt hanskassa? Viitattu 25.10.2013. http://samok.fi/uploads/2012/10/tyoelamakyselyn_raportti.pdf